

Strasbūras, 12.12.2012
COM(2012) 742 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR
EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI**

Naujas europinis požiūris į verslo žlugimą ir bankrotą

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI

Naujas europinis požiūris į verslo žlugimą ir bankrotą

1. ĮVADAS. TEISINGUMAS EKONOMIKOS AUGIMUI SKATINTI

Europai išgyvenant rimtą ekonomikos ir socialinę krizę Europos Sąjunga imasi veiksmų ekonomikos atsigavimui ir investicijoms skatinti bei darbo vietoms išsaugoti. Svarbus politikos prioritetas – imtis veiksmų, kuriais skatinamas tvarus augimas ir gerovė¹.

Skolų krizė daro tiesioginį poveikį žmonėms, darbo vietoms ir įmonėms. Dėl ekonomikos krizės padaugėjo bankrutuojančių įmonių. 2009–2011 m. vidutiniškai ES kasmet bankrutuodavo 200 000 įmonių. Maždaug kas ketvirtas bankroto atvejis yra tarpvalstybinio pobūdžio. Maždaug 50 proc. naujų įmonių neišgyvena pirmųjų penkerių savo gyvavimo metų. Kasmet dėl bankroto darbo netenka 1,7 mln. žmonių.

Komisijos teisingumo darbotvarkėje (Teisingumas ekonomikos augimui skatinti), parengtoje pagal ekonomikos augimo strategiją „Europa 2020“, metinę augimo apžvalgą ir neseniai priimtą II-ąją bendrosios rinkos aktą², daugiausia dėmesio skiriama ekonomikos augimui. ES bankroto taisyklių modernizavimas, siekiant padėti įmonėms išlikti, o verslininkams suteikti galimybę dar kartą pradėti iš naujo, įvardytas kaip pagrindinis veiksmas vidaus rinkos veikimui pagerinti. Europos teisingumo erdvei skirtoje 2009 m. Stokholmo programoje³ pabrėžta bankroto taisyklių svarba remiant ekonominę veiklą.

Europa turėtų sukurti veiksmingą įmonių atkūrimo ir restruktūrizavimo sistemą, kad jos galėtų išsilaikyti per finansų krizes, vykdyti veiklą efektyviau ir, prireikus, verslą pradėti iš naujo. Tai pasakytina ne tik apie dideles daugiašales bendroves, bet ir apie 20 mln. mažųjų įmonių, kurios yra Europos ekonomikos pagrindas. Europos ekonomikai ir tvariam augimui užtikrinti itin svarbu, kad bankroto bylos būtų nagrinėjamos veiksmingai.

ES reglamentas dėl bankroto bylų⁴ priimtas siekiant spręsti tarpvalstybinius bankroto klausimus, deramai pripažįstant ir koordinuojant nacionalines bankroto procedūras, ir siekiant panaikinti paskatas šalims perkelti turtą ar teismo procesą iš vienos valstybės narės į kitą, ieškant palankesnės jurisdikcijos (angl. *forum shopping*). Kadangi šio reglamento taikymo sritis yra tarpvalstybinė, juo vis dėlto nederinama bankroto teisė, taikoma nagrinėjant nacionalines bankroto bylas. Taigi, nacionalinės teisės skirtumai išlieka ir tai gali lemti ekonominės veiklos nykimą, be to, kreditoriai atgauna mažiau lėšų, nei galėtų atgauti priešingu atveju, ir skirtingų valstybių narių kreditoriams sudaromos nevienodos sąlygos. Komisija šiuo metu siūlo modernizuoti ES reglamentą dėl bankroto bylų, tačiau siūlomi pakeitimai susiję tik su tarpvalstybinėmis bylomis.

Šiuolaikiška valstybių narių bankroto teisė turėtų padėti stiprioms įmonėms išlikti ir skatinti verslininkus verslą pradėti iš naujo. Ji turėtų užtikrinti, kad, paisant skolininkų ir kreditorių interesų, procedūros būtų greitos ir veiksmingos, ir turėtų padėti išsaugoti darbo vietas, padėti tiekėjams išlaikyti klientus, o savininkams išlaikyti perspektyvių įmonių vertę.

¹ Žr. Komisijos Pirmininko J. Barroso laišką EP Pirmininkui, parengtą pagal 2012 m. rugsėjo 12 d. pasakytą kalbą apie Sąjungos padėtį.

² COM(2012) 573.

³ OL C 115, 2010 5 4, p. 1.

⁴ 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų, OL L 160, 2000 6 30, p. 1.

Kad pasiektume strategijos „Europa 2020“ tikslus, turime daugiau dėmesio skirti bendram tikslui – didinti ES teisingumo sistemos veiksmingumą. Veiksmingomis teisingumo sistemomis gali būti daug prisidėta prie rizikos ir teisinio netikrumo mažinimo ir skatinamas tarpvalstybinis verslas, prekyba ir investicijos. Remdamasi savo patirtimi su valstybėmis narėmis įgyvendinant ekonomikos atkūrimo programą Komisija nustatė, jog itin svarbu reformuoti teisinę sistemą. Nacionalinės bankroto teisės reforma yra svarbi priemonė ekonomikos atkūrimui skatinti. Įgyvendinant 2012 m. Europos semestrą atsižvelgta į teisingumo sistemų poveikį ekonomikai ir tam tikroms valstybėms narėms buvo pateikta rekomendacijų dėl veiksmingų bankroto procedūrų taikymo. Svarbiausias uždavinys – tinkamai ir greitai spręsti skolininko finansinius sunkumus, kartu apsaugant teisėtus kreditorių interesus ir visoms šalims užtikrinant teisę kreiptis į teismą.

Per pastaruosius dvidešimt metų bendroji rinka susiformavo kaip kliūčių nevaržoma erdvė. Jeigu įmonė patiria finansinių sunkumų, pagalbą kitoje šalyje turėtų būti įmanoma gauti taip pat lengvai, kaip ir savo. Valstybių narių bankroto teisėje sudarius vienodas sąlygas, įmonės, verslininkai ir privatūs asmenys, norintys vykdyti veiklą vidaus rinkoje, galėtų labiau pasitikėti kitų valstybių narių sistemomis. Veiksmingomis bankroto taisyklėmis taip pat gerinamos galimybės gauti kreditą ir taip skatinamos investicijos. Būdami tikri, kad atgaus savo paskolas, kreditoriai būtų labiau nusiteikę skolinti. Taigi, labiau suderintos taisyklės dėl bankroto procedūrų gali pagerinti vidaus rinkos veikimą. Nors skirtumai yra teisėtos reguliavimo konkurencijos, grindžiamos nacionalinės politikos pasirinkimais, dalis, šie skirtumai paprastai sukelia palankesnės jurisdikcijos rinkimosi problemą⁵.

Suteikti verslininkams galimybę iš naujo pradėti perspektyvų verslą ir apsaugoti darbo vietas yra pagrindiniai naujo europinio požiūrio į verslo žlugimą ir bankrotą elementai. Šiuo požiūriu siekiama suteikti galingą postūmį Europos verslui vidaus rinkoje ir juo jau vadovaujamosi pasiūlyme atnaujinti ES reglamentą dėl tarpvalstybinį aspektą turinčių bankroto bylų, kuris priimamas kartu su šiuo komunikatu. Jį taip pat parems numatomas priimti Europos verslumo veiksmų planas.

Komunikate atkreipiamas dėmesys į tas sritis, kuriose nacionalinės bankroto teisės skirtumai gali labiausiai trukdyti vidaus rinkoje sukurti veiksmingą bankroto bylų nagrinėjimo teisinę sistemą. Jame siekiama nustatyti klausimus, į kuriuos naujame europiniame požiūryje į verslo žlugimą ir bankrotą turėtų būti kreipiama daugiausiai dėmesio, siekiant valstybėse narėse sukurti sanavimo ir gaivinimo tradiciją.

2. NAUJO POŽIŪRIO Į BANKROTĄ FORMAVIMAS. BŪTINYBĖ SUKURTI VERSLUI PALANKESNĘ APLINKĄ

Europos Parlamentas ir Komisija jau atliko daug su nacionaline bankroto teise susijusių tyrimų.

2011 m. lapkričio mėn. **Europos Parlamentas** priėmė rezoliuciją dėl bankroto bylų⁶. Joje raginama, pirma, peržiūrėti Bankroto reglamentą, ir siūloma peržiūra deramai atsižvelgiama į šį raginimą. Europos Parlamentas taip pat rekomendavo suderinti konkrečius nacionalinės bankroto teisės ir įmonių teisės aspektus. Jo užsakymu⁷ atliktas tyrimas rodo, kad dėl

⁵ Ši problema išsamiau apibūdinta prie Reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų peržiūros pridėtame poveikio vertinime, COM(2012) 744.

⁶ 2011 m. lapkričio 15 d. EP rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl bankroto bylų, atsižvelgiant į ES įmonių teisės nuostatas.

⁷ „Bankroto teisės derinimas ES lygmeniu“, Europos Parlamentas 2010 m., PE 419.633. Po jo sekė tyrimas „Bankroto teisės, susijusios su bylos iškėlimu, reikalavimų pateikimu ir reorganizavimo planais, derinimas ES lygmeniu“, EP 2011 m., PE 432.766.

nacionalinių bankroto teisės skirtumų tarpvalstybinę veiklą vykdančios ar nuosavybės teisių ES turinčios įmonės gali susidurti su kliūtimis, joms suteikiama konkurencinių pranašumų ir (arba) jos patenka į nepalankesnę konkurencinę padėtį ir patiria sunkumų. Tyrimu nustatyta, kad bankroto procesų ES valstybėse narėse derinimas padidintų bankroto ir verslo reorganizavimo procesų veiksmingumą. Kita vertus, tai padidintų grąžą kreditoriams, jeigu yra priimtas sprendimas realizuoti turtą arba pagerinti reorganizavimo galimybes, skatinant daugiau kreditorių paremti restruktūrizavimo planus. Kartu tai padidintų prekybos ir finansų sektorių pasitikėjimą ES finansų infrastruktūros veiksmingumu.

Remdamasis šiuo tyrimu Europos Parlamentas priėjo prie išvados, kad esama tam tikrų bankroto teisės sričių, kuriose derinti teisės aktus yra verta ir įmanoma. Vis dėlto, prieš tolesnius bankroto teisės reformavimo svarstymus turi būti atsižvelgiama į poveikį kitoms svarbioms teisės sritims.

Komisija neseniai atliko verslo dinamikos tyrimą⁸. Tyrimas parodė, kad teisės sistemos rūšis (bendrosios teisės arba civilinės teisės) poveikio verslumo lygiui (įmonių įsisteigimo lygiui, bendram verslo veiklos lygiui, įmonių išlikimo lygiui) neturi. Tai reiškia, kad bankroto procedūrų veiksmingumą lemia ne teisės sistemos rūšis ar objektas, bet specialios nuostatos, pavyzdžiui, dėl neteisminio ginčų sprendimo, pagreintų procedūrų MVĮ, išankstinio perspėjimo sistemos, ir kitos nuostatos, kurios daro didelį poveikį sistemos veiksmingumui. Geriausių rezultatų pasiekiančiose šalyse veikia veiksminga bankroto teisinio reglamentavimo sistema ir išankstinio perspėjimo sistemos. Tyrimas rodo, kad beveik visose šalyse, kuriose yra labai veiksminga bankroto teisinio reglamentavimo sistema, taip pat yra ir labai veiksmingos išankstinio perspėjimo priemonės.

Svarbus klausimas siekiant veiksmingai paremti galimybę dar kartą pradėti iš naujo⁹ yra skolinių įsipareigojimų panaikinimo laikotarpis, t. y. laikotarpis nuo tada, kai įmonė bankrutuoja (likviduojama) iki kol ji vėl gali pradėti verslą. Skolinių įsipareigojimų panaikinimas dažnai laikomas itin svarbiu aspektu galimybei pradėti iš naujo suteikti. Šiuo metu skolinių įsipareigojimų panaikinimo laikotarpis kiekvienoje šalyje smarkiai skiriasi. Kai kuriose šalyse sąžiningo įmonių bankroto atveju skoliniai įsipareigojimai panaikinami automatiškai iš karto po įmonės likvidavimo. Kitose bankrutavusios bendrovės turi teikti paraišką dėl skolinių įsipareigojimų panaikinimo, dar kitose bankrutavusių bendrovių skoliniai įsipareigojimai negali būti panaikinti.

Reikėtų išsamiau panagrinėti galimybes bankrutavusiam (nesėkmę patyrusiam) verslininkui dar kartą pradėti iš naujo klausimą. Daugelyje Europos šalių politiškai įsipareigota spręsti verslo žlugimo klausimą ir skatinti galimybę dar kartą pradėti iš naujo. Valstybės narės pateikė planus reformuoti nacionalinius bankroto įstatymus, siekiant paremti verslininkus, kurie norėtų dar kartą pradėti iš naujo. Atrodo, kad daugelio šalių teisės aktais neskatinamas verslo pradėjimas iš naujo. Dėl to mažiau verslininkų pradeda verslą iš naujo, nepaisant to, kad nesėkmę patyrę verslininkai dažnai būtų linkę vėl imtis verslo.

2011 m. gegužės mėn. Konkurencingumo taryba paragino imtis konkrečių priemonių. Taryba ragina valstybes nares gerinti galimybes verslininkams dar kartą pradėti iš naujo ir iki 2013 m., kai įmanoma, nustatyti, kad sąžiningiems verslininkams po bankroto būtų taikomas

⁸ „Verslo dinamika – įmonių steigimas, perdavimas ir bankrotas“, Europos Komisija, Įmonių ir pramonės GD, 2011 m. sausio mėn. Ataskaitoje pateikiamas teisinių ir administracinių bankroto procedūrų ekonominio poveikio ir galimybių verslą po bankroto pradėti iš naujo tyrimas 33 Europos šalyse (27 ES valstybėse narėse, taip pat Islandijoje, Norvegijoje, Kroatijoje, Turkijoje, Serbijoje ir Juodkalnijoje).

⁹ Žr. 2011 m. sausio mėn. Europos Komisijos Įmonių ir pramonės GD ekspertų grupės ataskaitą „Galimybė verslininkams dar kartą pradėti iš naujo. Bankroto prevencija, bankroto procedūrų supaprastinimas ir parama pradėti naują verslą“.

ne ilgesnis kaip trejų metų skolinių įsipareigojimų panaikinimo ir skolos grąžinimo laikotarpis¹⁰.

3. NACIONALINĖS BANKROTO TEISĖS SRITYS, KURIOSE DERINIMAS BŪTŲ NAUDINGAS

Remdamasi pirmiau išdėstytų išvadų analize Komisija nustatė keletą sričių, kuriose nacionalinės bankroto teisės skirtumai gali sukelti teisinį netikrumą ir sukurti verslui nepalankią aplinką, kartu sukuriant tarpvalstybinėms investicijoms mažiau palankią aplinką.

3.1. Galimybė verslininkams dar kartą pradėti iš naujo sąžiningo bankroto atveju¹¹

Pagal Komisijos iniciatyvos „Smulkiojo verslo aktas Europai“¹² II principą¹³ siekiama sąžiningiems verslininkams suteikti galimybę dar kartą pradėti iš naujo. Sąžiningas bankrotas yra tada, kai verslas žlugo ne dėl akivaizdžios savininko ar vadovo kaltės, t. y. bankrotas įvyko sąžiningai ir teisėtai, priešingai atvejams, kai bankrotas buvo tyčinis arba įvyko dėl neatsakingumo. Komunikate raginama keistis geriausia valstybių narių patirtimi.

Ilgos ir daug kainuojančios bankroto procedūros yra didžiausia kliūtis galimybei verslą pradėti iš naujo. Be to, sąžiningiems bankrutavusiems verslininkams paprastai taikomi tokie pat apribojimai, kaip ir nesąžiningiems. Tai reiškia ne tik tai, kad nesėkmę patyrę sąžiningi verslininkai dėl bankroto smerkiami, bet ir kyla teisinių bei administracinių kliūčių verslą pradėti iš naujo. Sunkumai rasti finansavimą naujam verslui pradėti laikomi pagrindine problema iš naują verslą pradedantiems asmenims. Vis dėlto reikėtų atminti, kad tie, kas bando verslą pradėti iš naujo, pasimoko iš klaidų ir paprastai tokios įmonės auga greičiau, nei naujai įsisteigusios.

Galėtų būti imtasi veiksmų siekiant geriau atskirti sąžiningo ir nesąžiningo bankroto atvejus. Bankroto teisės aktais turėtų būti atskirti skolininkai, kurie vykdydami veiklą ar verslą, dėl kurio įsiskolinta, veikė sąžiningai, nuo skolininkų, kurie veikė nesąžiningai, ir galėtų būti, pavyzdžiui, nustatyta nuostata, kad dėl tyčinio ar neatsakingo teisinių įsipareigojimų nesilaikymo skolininkui skiriamos civilinės nuobaudos ir, prireikus, jis patraukiamas baudžiamojon atsakomybėn. Bet kokiomis paramos pradėti naują verslą programomis turėtų galėti pasinaudoti tik sąžiningą bankrotą patyrusios įmonės ir tokioms įmonėms neturėtų būti taikomos skirtingos sąlygos, palyginti su nebankrutavusiomis įmonėmis.

Siekiant pagerinti galimybes dar kartą pradėti iš naujo prioritetą teiktinas šioms priemonėms:

- sukurti atskiras likvidavimo procedūras sąžiningiems ir nesąžiningiems verslininkams;
- sukurti ir taikyti pagreitintas likvidavimo procedūras sąžiningo bankroto atveju.

3.2. Skolinių įsipareigojimų panaikinimo laikotarpiai, dėl kurių verslininkai neskatinami verslo pradėti iš naujo

Skolinių įsipareigojimų panaikinimas taip pat yra itin svarbus galimybei dar kartą pradėti iš naujo. Trejų metų skolinių įsipareigojimų panaikinimo ir skolos grąžinimo laikotarpis turėtų būti pagrįstas ilgiausias sąžiningam verslininkui taikomas laikotarpis ir jo taikymas turėtų būti kuo labiau automatinis. Tai būtina tam, kad verslas netaptų nuosprendžiu iki gyvos galvos, jeigu reikalai nesiklosto gerai¹⁴.

¹⁰ Europos Sąjungos Taryba, dokumentas 10975/11.

¹¹ Aišku, kad „sąžiningus“ bankrotus reikia atskirti nuo nesąžiningų ir vengti skatinti pastaruosius.

¹² COM(2008) 394 galutinis. Prieš šį komunikatą buvo priimtas Komunikatas „Dėl žlugusio verslo atsiradusio stigmatizavimo problemos sprendimas – formuoti politiką, skatinančią pradėti verslą iš naujo“, COM(2007) 584 galutinis.

¹³ II principas: užtikrinti, kad sąžiningi bankrotą patyrę verslininkai galėtų greitai pradėti verslą iš naujo.

¹⁴ Tas taip pat rekomenduota minėtoje ekspertų grupės ataskaitoje dėl galimybės dar kartą pradėti iš naujo.

Paskelbus Smulkiojo verslo akto Europai apžvalgą¹⁵ valstybės narės 2011 m. gegužės mėn. Konkurencingumo tarybos išvadose sutarė skolinių įsipareigojimų panaikinimo laikotarpį suderinti iki trumpesnio nei trejų metų laikotarpio.

Skolinių įsipareigojimų panaikinimo laikotarpio sutrumpinimas ir suderinimas būtų svarbus žingsnis, siekiant sukurti verslui ir inovacijoms palankesnę verslo aplinką ir Europos įmonėms sudaryti vienodas veiklos sąlygas. Tai galėtų būti pirmasis žingsnis toliau derinant nacionalinę bankroto teisę.

3.3. Skirtingos restruktūrizavimo galimybės dėl skirtingų bylos iškėlimo taisyklių

Valstybėse narėse labai skiriasi kriterijai bankroto bylai iškelti. Kai kuriose valstybėse narėse bankroto bylos gali būti iškeltos tik skolininkams, kurie jau patiria finansinių sunkumų ir yra nemokūs. Kitose bylos gali būti iškeltos mokioms įmonėms, kurios numato, kad artimoje ateityje taps nemokios. Daugiau skirtumų galima pastebėti dėl valstybių narių teisėje priimtų nemokumo bandymų (tokių kaip likvidumo bandymas). Akivaizdu, kad dėl nemokumo bandymų skirtumų panašioje finansinėje padėtyje esančios įmonės gali atitikti nemokumo bandymo reikalavimus vienoje valstybėje narėje, bet neatitikti kitoje. Dėl to įmonės, siekdamos išspręsti finansinius sunkumus ir išvengti bankroto bylos, dėl kurios skolininkas iš dalies arba visiškai netenka teisės į turtą ir jam paskiriamas likvidatorius, gali turėti nevienodas galimybes pasinaudoti neoficialiu neteisminiu restruktūrizavimu.

Kita problema susijusi su taisyklėmis dėl prievolės paskelbti bankrotą. Valstybėse narėse smarkiai skiriasi terminai, kurių skolininkas turi laikytis, kai iškelti bankroto bylą yra privaloma. Kai kuriose valstybėse narėse paskelbti bankrotą skolininkas turi per dvi savaites nuo tada, kai tampa nemokus, kitose skolininkas turi paskelbti bankrotą per du mėnesius nuo tada, kai jam tampa aišku, jog yra nemokus. Dar kitose skolininkas turi paskelbti bankrotą ne vėliau kaip po 45 dienų nuo mokėjimų nutraukimo.

Šis terminas gali daryti poveikį skolininko gebėjimui išspręsti finansinius sunkumus. Nors per trumpas terminas gali pabloginti gebėjimą išspręsti finansinius sunkumus, ilgas terminas gali atitolinti paramą pagal bankroto procedūrą ir ją padaryti mažiau veiksminga visiems kreditoriams.

3.4. Skirtingų kategorijų skolininkų kreditorių neišpildyti lūkesčiai

Skiriasi valstybių narių įstatymai dėl kreditoriams suteiktų galimybių skirtingų kategorijų skolininkams iškelti bankroto bylą. Šiuos skirtumus gali būti sunku suderinti su teisėtais kreditorių lūkesčiais. Kreditoriai tikisi, kad galės skolininkams iškelti bankroto bylą ir, užuot pradėję konkrečius vykdymo užtikrinimo veiksmus, gali pradėti kolektyvines bankroto procedūras.

Kita sritis, kurioje gali reikėti suderinti teisės aktus, susijusi su galimybėmis skolininkui iškelti bylą. Visose valstybėse narėse numatyta sistema, pagal kurią skolininkui (fiziniam asmeniui arba viešajam ar privačiajam juridiniam subjektui), vykdančiam verslo veiklą, kreditoriui ir valstybei suteikiama galimybė kreiptis į teismus, siekiant skolininkui iškelti bankroto bylą. Vis dėlto kai kurios jurisdikcijos riboja kreditorių gebėjimą iškelti bankroto bylą nustatydamos specialias sąlygas. Bet kokie kreditoriaus gebėjimo iškelti bankroto bylą ribojimai gali sukelti situacijas, kuriose kreditoriui sudaromos skirtingos sąlygos, kai tam pačiam skolininkui keliama pagrindinė ir šalutinė byla.

¹⁵ COM(2011) 78 galutinis.

3.5. Kreditorių netikrumas, susijęs su reikalavimų pateikimo ir tikrinimo procedūromis

Siekiant sumažinti netikrumą ir kreditoriams valstybėse narėse sudaryti vienodas sąlygas, reikėtų apsvarstyti, kaip toliau būtų galima derinti reikalavimų pateikimo ir tikrinimo taisykles, susijusias su procedūromis, terminais, nuobaudomis ir jų nesilaikymo pasekmėmis, bei kreditoriams teiktina informacija.

Reikalavimų pateikimo ir tikrinimo proceso skaidrumas ir veiksmingumas daro didelį poveikį kreditorių gebėjimui pasiekti tenkinančių bankroto procedūrų nagrinėjimo rezultatų. Ši sritis valstybių narių teisėje reglamentuojama skirtingai. Nustatyti skirtumai susiję su reikalavimų pateikimo ir teisių gynimo terminais, galimybe gauti informaciją apie procesą ir pavėluoto reikalavimų pateikimo pasekmėmis. Dažnai reikalavimų pateikimo terminas nustatomas sprendime apie bankrotą. Termino nesilaikymas skirtingose valstybėse narėse gali turėti skirtingų pasekmių. Kai kuriose valstybėse narėse termino nesilaikantis kreditorius gali prarasti teises teikti reikalavimą ir pasiekti tenkinančių rezultatų, susijusių su savo reikalavimu bankroto byloje, o kitose valstybėse narėse šių teisių jis nepraranda.

Ko gero, atsižvelgiant į rimtas galimas procesą reglamentuojančių taisyklių nesilaikymo pasekmes, valstybių narių teisės skirtumai didesnę poveikį daro užsienio kreditoriams, nei vietos kreditoriams. Pasekmės apima teisių dalyvauti turto skirstyme praradimą.

3.6. Restruktūrizavimo planų skatinimas

Restruktūrizavimo planus (įskaitant jų turinį ir susijusius procedūrinius klausimus) reglamentuojančios taisyklės yra itin svarbios sudarant sėkmingo restruktūrizavimo bankroto bylose sąlygas. Nelanksčios ir neįgyvendinamos taisyklės gali pabloginti restruktūrizavimo plano priėmimo galimybes, nepaliekant kitų galimybių kaip tik įmonę likviduoti. Valstybių narių priimtose restruktūrizavimo planų teisinio reglamentavimo sistemos gerokai skiriasi. Pagrindiniai skirtumai yra susiję su tuo, kurios šalys gali inicijuoti planą, taip pat planą priimti, keisti ir tikrinti.

Nors valstybių narių įstatymuose paprastai pripažįstama, kad atsakomybė pasiūlyti restruktūrizavimo planą tenka skolininkui, taisyklės dėl to, ar kreditoriai gali pasiūlyti planą arba daryti jam įtaką, skiriasi. Taip pat yra didelių skirtumų dėl plano priėmimo procedūros, įskaitant dėl kreditorių skirstymo į kategorijas ir dėl reikalaujamos daugumos. Kai kuriose valstybėse narės jie į kategorijas neskirstomi. Valstybių narių įstatymais nustatytos skirtingos taisyklės dėl reikalaujamos daugumos planui patvirtinti. Taip pat skiriasi valstybių narių įstatymai dėl teismų taikomų plano peržiūros reikalavimų. Pagal kai kurių šalių teisę teismams suteikti platūs įgaliojimai veikti savo nuožiūra, pagal kitų šie įgaliojimai yra labiau riboti.

4. SPECIALŪS MVĮ POREIKIAI, SUSIJĘ SU GALIMYBĖS PRADĖTI IŠ NAUJO SUTEIKIMU

ES šalys ypatingą dėmesį skiria MVĮ padėčiai ir galimybės joms verslą pradėti iš naujo suteikimui. Komisija mano, kad parama MVĮ ekonominiams sunkumams spręsti turėtų būti teikiama¹⁶:

- prevencijai;
- laikotarpiu po bankroto ir galimybei dar kartą pradėti iš naujo;
- neteisminiam ginčų sprendimui;
- teisminėms procedūroms.

¹⁶ „Galimybė verslininkams dar kartą pradėti iš naujo. Bankroto prevencija, bankroto procedūrų supaprastinimas ir parama pradėti naują verslą“, žr. 9 išnašą.

Restruktūrizavimas MVĮ gali būti labai brangus, dėl to dažnai vienintelė reali galimybė lieka bankrotas. Reikėtų rasti sprendimų, kaip sumažinti MVĮ restruktūrizavimo išlaidas. Vienas iš sprendimų galėtų būti mokesčio ribos nustatymas. Reikėtų nustatyti alternatyvias procedūras, siekiant visų rūšių MVĮ suteikti galimybę pasinaudoti priimtinais sprendimais. Procedūros turėtų būti proporcingos įmonės dydžiui. Galimybė pasinaudoti neteisminio ginčų sprendimo procedūromis turėtų būti suteikta visų rūšių skolininkams, nepriklausomai nuo turimų lėšų. Vidutinė neteisminių ginčų sprendimų trukmė yra palyginti trumpa, tačiau daugelyje ES valstybių narių susitarimas pasiekiamas daugiau nei 50 proc. atvejų. Nors neteisminio ginčų sprendimo ir ikibankrotinių procedūrų mechanizmai pradėti taikyti neseniai, jais ES MVĮ naudojami vis dažniau.

Ekonominiai sunkumai MVĮ taip pat gali paveikti ir kaip kreditorius. Kai kurie MVĮ atstovai mano, kad dėl ilgo bylos nagrinėjimo ir nacionalinio pirmumo taisyklių labai mažos įmonės, kaip kreditoriai, bankroto byloje praranda nepagrįstai didelę savo neįvykdytų reikalavimų dalį. Vertėtų panagrinėti, ką būtų galima padaryti siekiant pagerinti MVĮ, kaip kreditorių, padėtį.

5. VEIKSMAI, KURIŲ REIKIA IMTIS

Visų pirma Komisija siūlo modernizuoti ES reglamentą dėl bankroto bylų. Be to, ji ketina priimti Europos verslumo veiksmų planą, į kurį būtų įtraukti veiksmai veiksmingoms bankroto procedūroms skatinti ir galimybei verslą pradėti iš naujo suteikti.

Antra, Komisija nagrinėja būdus problemoms, kylančioms dėl nacionalinių bankroto teisės skirtumų, spręsti. Individualiais nacionalinio lygmens veiksmais negali būti išspręsti sunkumai, kylantys dėl tarpvalstybinių vidaus rinkos aspektų. Naudinga būtų imtis veiksmų netikrumui sumažinti ir verslui palankesnei aplinkai sukurti. Svarbiausias uždavinys – tinkamai ir greitai spręsti skolininko finansinius sunkumus, kartu atsižvelgiant į kreditorių interesus ir tuo pačiu lengvinant įmonių sanavimą ir restruktūrizavimą.

Komisija toliau vadovausis per ankstesnę Europos semestrą nustatytu požiūriu, kuriuo remdamosi kai kurios valstybės narės jau pertvarkė savo nacionalinę bankroto teisę. Todėl prireikus galėtų būti pateiktos konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos, kuriomis valstybės narės būtų raginamos atnaujinti savo bankroto teisę.

Be to, Komisija ketina išsamiau analizuoti nacionalinės bankroto teisės skirtumų daromą poveikį vidaus rinkos veikimui. To siekdama, remdamasi šiuo komunikatu ji pradės dialogą su Europos Parlamentu ir Taryba. Be to, Komisija pradės viešąsias konsultacijas, siekdama surinkti suinteresuotųjų šalių nuomones dėl šiame komunikate nagrinėjamų klausimų ir bet kokių kitų susirūpinimą keliančių dalykų bei galimų sprendimų ir politikos galimybių.